

Mette Frederiksens tale ved modtagelsen af Årets Danske Tale

Taler

Mette Frederiksen
Statsminister

Dato

12. november 2019

Sted

Vartov, København

Omstændigheder

Prisoverrækkelsen for Årets Danske Tale

Tusind tak for det. Min meget, meget gode ven Poul-Erik, formand for Godhavnsdrene, har fortalt mig, at undskyldningen var som at få taget en sæk cement af skuldrene. En fysisk lettelse, men som han sagde: Hvis man altid bærer cement på skuldrene, så kan man kun kigge ned, og undskyldningen gør, at man nu kan kigge op.

Tusind tak for de fine ord. Når det kommer til teknikken i talen, skal jeg afsløre, at jeg ikke kan finde ud af at sætte kommaer. Derfor taler jeg i punktummer. Måske er der så en akademisk forklaring på det, men den nåede ikke til Aalborg. Den kan vi så tage hen ad vejen.

Først og fremmest tusind tak for talen. Et par ord om, hvordan alt det her startede, og måske også hvad det er, der gør, om der kommer inderlighed i en tale eller ej, og det kan man simpelthen ikke skrive sig ud af. Og hele den her lange, lange, lange rejse med og om Godhavnsdrene går jo flere år tilbage. Hvor jeg lærer nogle af de stadig levende Godhavnsdrene at kende og bliver forelagt spørgsmålet om en undskyldning, og da jeg ikke kan finde en grimasse, der kan passe i at sige nej, så ligger svaret jo lige foran mig: At der er kun ét svar at give, og det er at sige undskyld. Og jeg ringer til Poul-Erik en dag for at sige det til ham. Han har senere fortalt mig, at han sidder i bilvasken, og derfor ikke kan høre, hvad jeg siger. Han lød sådan en lille smule forbeholden. Han fik også sagt noget i retning af, at det ikke lød meget officielt, det jeg sagde.

Jeg tror i virkeligheden, at sandheden nok snarere er, at han ikke troede, at det nogensinde blev til noget. Fordi bag min historie sammen med drengene går jo

årtiers menneskelig forarmelse og efterfølgende årtiers strukturel samfundssvigt. Fordi ét er, hvad der skete dengang, noget andet er jo, hvad sker der, når vi i vores samtid finder ud af, hvad der sker og ikke reagerer på det. Og derfor ved jeg med sikkerhed, at rigtig mange af drengene ikke har troet på, at det nogensinde ville ske. Både fordi årene er gået, men også fordi deres tiltro til politikere og til mig er så utrolig lille. De regnede faktisk ikke med, at der ville komme en rigtig undskyldning. Men den kom. Og det er, som jeg sagde i talen, aldrig for sent at gøre det rigtige. Det er aldrig for sent at gøre det rigtige. Og jeg synes egentlig, det er det, der er det stærkeste med den her dag. Jeg bliver selv berørt, når jeg ser klippet fra dagen, som jo er langt større end bare talen. Talen er et element i dagen. Det, at vi plantede et træ, det skulle vise sig at være meget større, meget stærkere, end jeg havde regnet med.

Det småregnede den dag. Imellem der, hvor vi ville plante træet, og hvor vi holdt arrangementet, der er sådan en æblelund. Og jeg tænker – det var faktisk en meget nær veninde af mig, som er retoriker, der sagde til mig, da vi sad et par dage før: "Du bliver nødt til at slutte på noget håbefuldt. Du må have noget med den dag, der sætter et punktum, men også fører det her videre". Vi sad og tænkte i alt muligt. Balloner. Det går ikke i de her klimadage. Hvide duer. Det var der sikkert også nogle, der ville blive sure over. Vi tænkte i alt muligt. Og jeg syntes, hun havde ret. Vi skulle plante et træ, fandt vi så frem til. Af mange grunde. Dels fordi jeg faktisk syntes, hun havde ret i, at vi måtte slutte på noget håbefuldt, men også fordi træet står, og vi har valgt et dansk egetræ, som aldrig nogensinde dør. Og derfor kommer alle mine efterfølgere, og dem kommer der forhåbentlig til at være rigtig mange af, til at blive mindet om lige præcis Godhavnsdrengene, hver gang de går en tur i Marienborgs have og dermed også mindet om det ekstremt store ansvar, der følger med, når man er statsminister for et land.

Men så går vi fra pavillonen på Marienborg igennem æblelunden, og så er der en af de gamle Godhavns – nej, det er faktisk en af pigerne fra et andet børnehjem: "Vi er jo børnehjemsbørn, så vi stjæler selvfølgelig." Og så begyndte de at tage æbler. Og det var sådan en helt forløsende stund, både fordi det sluttede med at regne, men også fordi at for, at alvor på en eller anden måde trænger rigtig igennem, skal man også kunne grine enten før eller efter. Og vi gemte det til bagefter, fordi de første mange, mange minutter vi var samlet, der kunne vi faktisk ikke andet end at græde. Og det kunne vi heller ikke, da vi så ender med at plante træet.

Jeg havde helt undervurderet den situation. Fordi jeg tænkte, at måske ville et par stykker gå med og plante træet, men alle gik med. Med rollatorer og hinanden under armen, og mange havde deres allerfineste sko på, ikke desto mindre skulle de hen at stampe i jorden. Og det nok vildeste øjeblik dér, det var, at en af døtrene til en af Godhavnsdrene, som ikke er her mere – han kunne ikke leve livet efter det, der skete – fortæller mig hendes historie. Og hun er vokset op som pårørende, og hendes far havde faktisk bundet hende en historie på armet. Han kunne ikke dele med hans kone og hans børn, hvad der var sket. Så han bildte dem en helt anden historie ind. Han bildte dem ind, at han havde haft det godt. Og han viste dem sågar Godhavn. Og hvor dejligt, der havde været der. Og det var alt det modsatte, der var sket. Og det er først, da hun bliver voksen og faktisk læser en artikel i et af de store dagblade, som handler om hendes far, at hun finder ud af, at han er blevet mishandlet så eftertrykkeligt, at han var en af dem, der var ved at dø som barn af mishandling. De tæskede ham næsten til døde. Der skal alligevel noget til. Og det finder hun først ud af som voksen. Og hendes far døde og er her ikke mere. Han kunne ikke leve sit liv efter det, der var sket. Og hun var den sidste til at smide jord på det hul og stampe jorden, da træet blev plantet.

Så der var mange, der var mange, mange fine ting ved den her dag, og jeg vil også sige til jer, at jeg er meget meget taknemmelig over den her pris og meget beæret over den. Jeg vil gerne dele den. Jeg vil gerne dele den med Poul-Erik. Fordi det er Poul-Eriks kamp meget mere, end det er min. Og jeg blev jo bare talerøret for dem, der ikke har fået talerstolen af jer.

Jeg vil også gerne dele prisen med nogle andre. Jeg vil gerne dele prisen med Villads, som har været taleskriver, mens jeg var formand i Socialdemokratiet, med Martin, der sidder her, og med Martin – en anden Martin – som ikke er her, og med jer, Anita og Casper, som er taleskrivere i Statsministeriet i dag. For en god tale har mange fædre og mødre. Og det her, det var faktisk et af vores allerførste projekter, fordi der gik meget kort tid, fra jeg var blevet statsminister, til undskyldningen skulle falde. Og det var jo med vilje. De har ventet så længe, de skulle ikke vente én dag mere, så det var noget af det aller-allerførste, vi gjorde, dermed var det også noget af det første i vores samarbejde, og den her tale har jo været skrevet igennem rigtig, rigtig, rigtig mange år, ikke på papir, men her [peger på hjertet]. Og det var et meget, meget fint samarbejde, fordi det jo er over mange år og mange forskellige mennesker og mange forskellige

begivenheder, at man pludselig står med det endelige resultat. Og derfor skal den jo selvfølgelig også deles med Poul-Erik, fordi det at få lov til at tale på vegne af nogle andre er faktisk den aller-allerstørste ære, man overhovedet kan få. Synes jeg.

Ja. Det var, det var, det var en meget, meget særlig dag, fordi den havde en ekstremt stor værdi i sig selv, og det er det vigtigste. Undskyldningen handler om børnehjemsbørnene. Den handler om deres børn, og den handler om deres koner og mænd, for hvem store dele af livet er blevet ødelagt på grund af det, der skete dengang. Men talen og dagen og undskyldningen kom til at handle om mere end dem, det egentlig handlede om. Den kom til at handle om os alle sammen, fordi det blev en dag, der viser, hvem vi er, og hvad vi kan være. Den viser ikke alene, hvem vi ikke vil være. Og hvad vi gjorde forkert. Den viser os, hvad vi kan, og hvad vi vil som det danske fællesskab, vi nu en gang er en del af. Løfte ansvaret for at huske dem, der blev glemt, ansvaret for at gøre det rigtige. For det er aldrig for sent at gøre det rigtige, og man kan stadig nå det. Og det siger jeg selvfølgelig også fordi, at en tale jo aldrig kan ses isoleret af det, den kommer ud af, eller det den er en del af.

Poul-Erik, han sagde det i hans tale: "Vi kæmper videre". Det var det første, han sagde. Vi kæmper videre for dem, der er anbragt i dag. Der er ingen, der skal behandle børn på samme måde, som vi blev behandlet. Og derfor bliver undskyldningen til Godhavnsdrene jo også en start. En ny start for et mere retfærdigt Danmark. For at tage ansvaret på sig med at se de børn, der ikke har det godt i dag. Fordi det, der skete dengang, kan ikke sammenlignes med noget, der sker i dag på anbringelsesområdet. Men jeg lover jer. Der er børn i Danmark, der er udsatte for brutale uhyrligheder. Der ikke oplever at få vi andres hjælp. Så undskyldningen kan jo ikke stå alene. Undskyldningen er jo at lægge – eller snarere at tage – cementposen fra deres ryg og lægge den over på vi andres kollektive skuldre, og vi kan lettere bære den. Vi kan lettere bære den, men vi skal bære den byrde og få løst de opgaver, der er.

Og derfor bare lige et par ord, måske til sidst, om jer. Fordi I er rigtig, rigtig vigtige. Jer, der skriver taler i dag. Fordi I bærer jo historierne. Jeg skulle til at sige i jeres hænder. Desværre skriver vi ikke ret mange taler mere med kuglepenne, jeg gør stadigvæk, men mange skriver jo i dag på computere, det må I også gerne, det er ikke det, men I bærer historierne i jer og med jer og den kunstform og det håndværk, det er at skrive en god tale. Og taler overlever. Altså gode taler

overlever vores tid og vores historie, og derfor er det vigtigt.

Og må jeg ikke bare sige, jeg har selv nogle ting, der er vigtige for mig, jeg bare vil dele. Det er, lad være med at skrive, så andre folk ikke kan forstå, hvad der bliver sagt. Hvis man har noget på hjerte, så kan det også formuleres, så det kan forstås. Jeg kan ikke finde ud af at sætte kommaer, så jeg skriver meget korte sætninger. Det behøver I ikke at gøre, for I kan godt finde ud af at sætte kommaer, men man behøver ikke at gøre ting besværlige, og enkle budskaber er ikke banale budskaber. Altså, "I have a dream" er vel en af de korteste, mest ikoniske sætninger. Det fortæller ikke desto mindre, hvad det er, han vil formidle.

Og så er der noget med håb. At en tale gerne skal række ind i fremtiden og forene os. Og det var faktisk noget, du lærte mig [nikker mod Jesper Troels Jensen], da du sagde meget, meget sent i min talekarriere, at en tale – en god tale – er en samtale. Og det indrømmer jeg nu, det gik først op for mig for få år siden. Ikke så godt! Og jeg tænker over det hver eneste gang, jeg er i gang med en tale, siden du sagde det til mig, fordi det kan godt være, det kun er én, der har mikrofonen, mens man står her, men et demokrati bygger på samtalen, det bygger ikke på enetalen, og derfor skal man jo formå, selvom andre ikke har ordet, i virkeligheden at invitere andre ind til at have ordet i sine taler. Enten meget konkret eller ved i virkeligheden at rumme andre budskaber end det, man præcis selv er afsender på. Så tak for det meget, meget gode råd.

Og så skal man turde give noget af sig selv. I rigtig mange taler er det jo en rigtig god ide at kunne grine af sig selv. Måske især når man er statminister. Det var slet ikke det, der var opgaven her. Fordi talen til Godhavnsdrengene skulle ikke handle om mig. Eller alle mulige andre end dem, det handlede om. Til gengæld så må man gerne vise følelser i en tale, synes jeg. Og man bliver nødt til at være nærværende og tilstede, ligegyldigt hvem man holder tale for, og ligegyldigt hvor man holder en tale. Og så skal det gøres kortere. Kortere end det jeg har gjort nu. Kortere end du gjorde det lige før. Og du har faktisk sagt til mig Jesper, engang: "Man har aldrig hørt om en tale, der var for kort, men til gengæld det modsatte". Og jeg siger altid, når jeg får en tale op, at den her kan i hvert fald godt være to sider kortere, og som regel er det rigtigt. Kill your darlings, for vi har en tendens til at gentage, og det skal jeg ikke gøre her.

Så taler er fantastiske, I bærer noget af det mest værdifulde i jeres hænder: nemlig samtalen om vores sprog. Brug det klogt. Forhåbentligt til et Danmark, som

bliver bedre og mere retfærdigt. Det var i hvert fald det, jeg forsøgte på i talen.

Så tak, fordi jeg måtte være med, og tusind tak for prisen.

Kilde

Videoptagelse

Kildetype

Transskription

Tags

Socialdemokratiet, Takketale, Årets Danske Tale

Relateret

Mette Frederiksens undskyldningstale til Godhavnsdrene
13. august 2019

Poul-Erik Rasmussens tale ved undskyldningen til Godhavnsdrene
13. august 2019

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mette-frederiksens-tale-ved-modtagelsen-af-arets-danske-tale>